

HILVERSUMS HISTORIE

De bevrijding van Hilversum op 7 mei 1945

door B.C. Cats

B.C. Cats (1928) ging als dienstplichtig militair in 1947 naar Nederlands-Indië, waar hij op Java de politionele acties meemaakte. Na terugkeer in 1950 werd hij beroepsmilitair en diende tot 1965 bij het wapen der infanterie. Daarna ging hij over naar de bevoorradingsdienst (intendance) en werd als kapitein gepensioneerd in 1983.

In zijn lange tijd in het leger ontwikkelde zich zijn hobby, militaire geschiedenis. Met name die van regimenten en korpsen zoals die van het KNIL, het Koninklijk Nederlands-Indische Leger. Met anderen stond hij aan de wieg van een korpsverzameling Intendance, een historische collectie die werd ondergebracht in de Palmkazerne te Bussum.

Van zijn hand verschenen diverse artikelen en uitgaven op het gebied van de militaire geschiedschrijving, zoals in 1989 een boekje b.g.v. de 50-jarige Palmkazerne.

Het onderstaande artikel over de bevrijding van Hilversum werd in meer beknopte vorm eerder gepubliceerd in 'Terugblik '40-'45', het maandblad van de Documentatiegroep '40-'45, uitgave november 1990. Behalve dat de tekst voor dit artikel werd aangevuld en uitgebreid werden ook nieuwe afbeeldingen en foto's toegevoegd.

Enige tijd geleden kwam ik in het bezit van een verslag van de voormalige luitenant-kolonel D.K. Schrek, die als gepensioneerd officier van het Indische leger, tijdens de laatste maanden van de 2e wereldoorlog districtscommandant was van de Binnenlandse Strijdkrachten (BS) Gewest 9 ('t Gooi). Het verslag dat gedateerd is 28 mei 1945, beschrijft de roerige dagen voorafgaande aan de bevrijding van Hilversum op 7 mei 1945. Hier volgt zijn relaas:

In de barre winter van 1944-'45 was ik plaatsvervangend districtscommandant van de ondergrondse te Hilversum. Geregeld kwamen wij

met ons drieën (de heren Dieperink, Van der Schatte Olivier en ik) bijeen om alles te bespreken en te regelen. Aangename tijden waren het niet, vooral niet toen hier in december 1944 een Sonderkommando arriveerde onder Stabsfeldwebel Steiner, die tot taak had ons op te rollen. Dankbaar denk ik aan de "narrow escapes" die wij beleefden. Zo hadden wij eens – allen met hoogst compromitterende papieren – een woning aan de Bordetstraat verlaten toen even later de SD daar een inval deed. Ik denk verder aan de nachtelijke inval bij de "baas"¹ en aan de inval bij Van der Schatte Olivier² enkele weken voor de capitulatie. De aanhoudende onzekerheid en de vraag "Wat weet de SD?" drukte op den duur zwaar. Een in de buurt stoppende auto, het dichtslaan van een deur of het bellen volgens een niet afgesproken code, deed je al schrikken! Nee, prettige dagen waren die dagen bepaald niet. Ik werd in die tijd aangezocht om op te treden als gewestelijke commandant van Zuid-Holland, waarvoor ik – i.v.m. huiselijke omstandigheden – bedankte. Enige tijd later werd ik aangewezen als gewestelijk commandant voor Gewest 9. Dit gaf echter interne problemen en op mijn verzoek werd een modus gevonden, waarbij de huidige functionaris gehandhaafd bleef en trad ik op als districtscommandant en militair adviseur. Ik verliet het plaatselijke verband, waarin ik zo prettig had samengewerkt met de heer Dieperink, en zo begonnen de spannende dagen waarover ik nu wil vertellen.

Een feitelijke wapenstilstand³

In de nacht van 25 op 26 april 1945 verstomde vrij plotseling het kanonvuur, dat dagenlang uit de richting van Amersfoort vernomen werd. Wat was daarvan de reden? Er was inmiddels een overeenkomst gesloten tussen de Engelsen/Canadezen en de Duitse bezetters. Men kwam tot een wapenstilstand op de volgende voorwaarden: van Duitse zijde geen vernielingen en te-

rechtstellingen meer en bovendien steunverlening bij de voedselaanvoer voor de hongerende bevolking en het Geallieerde opperbevel verplichtte zich alle sabotagedaden te verbieden. Destijds wisten wij dat allemaal nog niet en toen dan ook in de avond van 4 mei 1945 een vriend aanbelde en mededeelde dat Duitsland de algemene en onvoorwaardelijke capitulatie had aanvaard, klonk ons dat als een verlossing in de oren! Ik begaf mij daarop naar ons hoofdkwartier op de Utrechtseweg 61, waar ik een 5-tal jongelui ontmoette, die onder leiding van de Hr. G. Verheul jarenlang hoogst gevaarlijk, maar zeer waardevol werk hadden geleverd. Nauwelijks was ik daar aangekomen toen er een auto remde en stil bleef staan voor het huis. Weldra klonk de roep "Duitsers, Duitsers!", waarop een ieder, gewapend met pistool of pistool-mitrailleur, naar buiten vloog. Tot aller geruststelling kwam uit de auto de lange figuur van onze verbindingsman, de heer Hupkes, samen met de Duitse Ortskommandant. Deze, majoor Ostenmüller, kwam besprekingen voeren over hetgeen wat er nu te doen stond. Snel werd een kamer ingeruimd, wat kaarsen aangestoken (er was reeds geruime tijd geen elektriciteit meer) en om de gemoederen te sussen verscheen er een fles oude Bols op tafel. Onzerzijds waren hierbij aanwezig de heren Dieperink, Götzen en ik, terwijl de heer Hupkes de Ortskommandant vergezelde.

Het was een hoogst merkwaardige situatie: de vertegenwoordiger van het eens zo trotse Duitse leger in het hoofdkwartier van wat zij "de terroristen" noemden. Flauw flikkerenden de kaarsen, boven klonk de radio en een verdieping lager liet de drukpers – waarop het bevrijdingsmanifest⁴ werd gedrukt – haar eentonig gebons horen. De Ortskommandant ontpopte zich als een echte mof, want na de gewone beleefdheidsfrases verzocht hij om het woord te mogen nemen en hield een betoog dat zeker een half uur duurde. Hij stelde dat hij nooit lid van de "Partei" was geweest en dat hij steeds de Nederlandse zaak behartigd had. Later versprak hij zich en zei reeds in 1933 tot de partij te zijn toegetreden. En dat nota bene in een periode waarin nog geen pressie werd uitgeoefend, zodat de toetreding geheel vrijwillig moet zijn geweest. Na heel wat glaasjes oude klare kwamen wij tot overeenstemming. De Feldgendarmie zou de volgende

Overste Schrek

Hij werd op 26 mei 1887 geboren te Deventer en bezocht aldaar drie klassen van de Hogere Burgerschool. In 1904 ging hij naar de toenmalige cadettenschool te Alkmaar, waarna hij in 1906 werd toegelaten tot de KMA te Breda. In 1909 werd hij aangesteld tot beroeps 2e luitenant bij het wapen der infanterie voor het Indische leger en vertrok kort daarop naar de tropen. Hij diende daar o.a. in Atjeh, alwaar hij het ereteken voor belangrijke krijgsbedrijven met de gesp ATJEH 1911-1914 verwierf. In 1934 werd hij als luitenant-kolonel van het KNIL eervol ontslagen en vertrok met pensioen naar Nederland.

Tijdens de mobilisatie van 1939-1940 stelde hij zich wederom ter beschikking van het leger en werd als reserve-majoor der Grenadiers bataljons-commandant van II-23 R.I. dat de meidagen van 1940 rond Gorinchem beleefde. Aangezien hij een gepensioneerd officier van het KNIL was, werd hij in 1942 niet in Duitse krijgsgevangenschap gevoerd, waardoor hij in het verzet i.c. ordedienst kon belandden. Nadat de diverse verzetsgroeperingen op 5 september 1944 in de Binnenlandse Strijdkrachten (BS) waren gebundeld werd hij districtscommandant en toegevoegd officier aan de gewestelijke commandant 't Gooi, Dudok van Heel.

dag geconsigneerd blijven en de Duitsers zouden zich zo weinig mogelijk in het openbaar vertonen, terwijl wij alles wat mogelijk was toezegden om moeilijkheden met hen te voorkomen.

Tegen half een die nacht keerde ik huiswaarts teneinde de volgende morgen 5 mei weer op de Utrechtseweg te zijn. Onze hoop dat er in die tusentijd iets bekend was geworden van de wapenstilstandsvoorwaarden bleek ijdel en wederom stonden we voor de vraag: "Wat nu?". Van alle kanten vlagde men reeds, er was geen houden meer aan! Een van de meest bekende knokploegen, die van Peter van den Heuvel, marcheerde gewapend en wel naar het politiebureau en bezette dat, ten aanschouwe van een duizendkoppige menigte die steeds onvriendelijker werd in haar uitingen jegens de moffen. Aangezien die nog bewapend waren, waren conflicten niet uitgesloten, maar met behulp van een radiowagen gelukte het ons om de menigte te kalmeren zodat ongelukken voorkomen konden worden.

Zaterdag 5 mei 1945

Die zaterdagmorgen 5 mei 1945 kreeg ik tegen elf uur bericht van de plaatselijke BS-commandant

dant van Hilversum dat het in Loosdrecht misging. Leden van de BS arresteerden daar Duitse militairen, hetgeen in tegenstelling was met de orders. De Ortskommandant zou gewapend ingrijpen als daaraan niet onmiddellijk een eind kwam.

Omdat ik de Gewestelijke commandant telefonisch niet kon bereiken, ging ik persoonlijk per auto naar Loosdrecht. Niettegenstaande de grote Nederlandse vlag, die op de wagen wapperde, werden we toch beschoten, zodat ik bij aankomst niet bepaald in een beminnelijke stemming verkeerde. Juist had ik de heren BS-ers de waarheid gezegd en de in het gemeentehuis opgesloten Duitsers in vrijheid gesteld, of we werden gewaarschuwd dat Duitse troepen het gemeentehuis naderden. Vergezeld van de nieuwe burgemeester, de heer Beks, die de NSB-burgemeester Verhagen had vervangen, ging ik de Duitsers tegemoet. Die stonden onder commando van de 1e luitenant Waldo Mrotz. Hij arresteerde ons beiden prompt en bracht ons naar het gemeentehuis van Loosdrecht. De BS-ers waren inmiddels verdwenen, maar de overgebleven Duitsers verklaarden aan Mrotz dat ze

juist door mij hun vrijheid hadden verkregen. Toen Mrotz bovendien hoorde dat ik een oud-officier was, werd de verhouding beter. Uiteindelijk werd ik in vrijheid gesteld en kreeg hierdoor de gelegenheid om me in de omliggende gemeenten te overtuigen van de stand van zaken.

In de buurt van de Driesprong werd ik op deze tocht opnieuw gearresteerd. Nu door een compagnies-commandant van Duitse parachutisten, Hauptmann Kortz. Nadat ik hem de zaak had uitgelegd en daarbij ook nog de naam van Mrotz noemde, stelde hij me weer in vrijheid.

In Kortenhoef was ik zo gelukkig de heer Koopmans te ontmoeten die me de verzekering gaf, dat in de andere gemeenten geen BS-ers gewapend in het openbaar optraden.

Om twee uur 's middags was ik weer terug in Loosdrecht. Ik kwam met de twee eerder genoemde Duitse officieren overeen dat, als alle gewapende gevangenen, die zich in onze handen bevonden, voor vier uur zouden worden vrijgelaten, er geen represailles zouden volgen en de levens en bezittingen van bewoners van Loosdrecht gespaard zouden blijven. Vergezeld van dokter Van Wieringen uit Loosdrecht trokken

7 mei 1945 in de Emmastraat. Duizenden mensen in afwachting van de dingen die komen (foto: Streekarchief).

wij rond om Duitse gevangenen vrij te krijgen. 's Middags om vier uur waren allen weer vrij en was Loosdrecht voor onheil behoed. Om vijf uur keerde ik vermoeid, maar in hoge mate voldaan, na een emotievolle dag huiswaarts.

Zondag 6 mei 1945

De volgende dag, zondag 6 mei, begon rustig en kalm. We hadden besprekingen gevoerd in hotel "Gooiland". Een auto met zwaar gewapende Duitsers hield 's middags stil voor mijn huis. Consternatie alom, want iedereen dacht dat ik weer gearresteerd zou worden. Het bleek echter kapitein Kortz van de parachutisten te zijn, die me vertelde dat om drie uur een aanval van de bewoners op de Duitsers in Loosdrecht werd verwacht. Ik verklaarde me bereid er onmiddellijk heen te gaan en weldra trapte ik tegen een zware westenwind in naar Loosdrecht, alwaar besprekingen werden gevoerd met een aantal invloedrijke personen, bovendien had ik het geluk een kerkelijke gemeente te kunnen toespreken. Weldra kon ik Kortz mededelen, dat de hem bereikte geruchten onjuist waren gebleken en dat er

geen nieuwe moeilijkheden te duchten waren.

Nauwelijks thuis teruggekeerd kwam de nieuwe burgemeester van Loosdrecht, de heer Beks, mij opnieuw ophalen. De Duitsers zouden de volgende dag worden ontwapend en de officieren wilden hun wapens uitsluitend en alleen aan mij persoonlijk afgeven. Gekleed in mijn Indische uniform ging ik weer naar Loosdrecht. Intussen waren er andere bevelen gekomen. De Duitsers moesten zich nu verzamelen in Soest en zouden daar worden ontwapend.

Na enkele dagen zond ik een rapport over deze aangelegenheid naar de Gewestelijke commandant van de BS en een schrijven naar de Britse Field Security. Ik drong er in mijn verslag op aan om beide genoemde Duitse officieren zo clement mogelijk te behandelen. Of dit zou lukken? Ik hoopte het, want dit waren werkelijk nog twee fatsoenlijke moffen!

Knokploegen

Achteraf bleek dat er veel deining is geweest rond het geval Loosdrecht. Hilversum had vernomen dat ik was gearresteerd en rapporteerde

Bevrijding van Hilversum op 7 mei 1945. Omstreeks 11.30 uur is voor "Gooiland" het eerste Engelse voertuig gearriveerd, een zogenaamde brencarrier (licht gepantserde open terreinwagen op rupsbanden) van het B-Squadron, Verkenningbataljon van de 49e Britse West-Riding Infanteriedivisie. De lage brencarrier is nauwelijks te zien, daarin o.a. de heer Dieperink (met hoed en naar opzij kijkend), achter hem (eveneens met hoed) de heer Schrek, links van de heer Dieperink zijn adjudant Van der Schatte Olivier. Er bevinden zich ook nog vier Britse militairen in de brencarrier.

dit aan de Gewestelijk Commandant. Deze riep uit het hele gewest alle knokploegen bijeen om mij onder leiding van Daan Spoor te bevrijden. Daan trok eerst op verkenning uit, zag dat ik voor het gemeentehuis in Loosdrecht heen en weer wandelde en leidde hieruit af dat de omstandigheden in werkelijkheid niet zo ernstig waren, zodat de voorgenomen aanval dan ook achterwege bleef. De Ortscommandant van Hilversum was op het bericht van mijn arrestatie zelf naar Loosdrecht gegaan om mij te bevrijden. Hij kwam te laat, ik was al weg. Maar aardig was de onverholen blijdschap van al mijn medewerkers met mijn behouden terugkeer. Hiermee liep een kalm begonnen, maar druk beëindigde zondag ten einde. De nacht van zondag 6 op maandag 7 mei bracht echter nieuwe drukte.

Tegen twee uur werd er 's nachts gebeld. Wij schrokken enorm. Zo diep zat de angst voor de SD er in dat we ons gewoon niet konden indenken dat de nachtmerrie voorbij was. Het was de heer Bouvy, vergezeld door de Duitse kapitein von Jager van de staf van generaal Blaskowitz, die mij wenste te spreken. Von Jager deelde mij mede, dat een grote groep SS-ers en SD-ers, onder leiding van Lages (plaatsvervanger van Rauter) zich verzette tegen de (reeds plaats gevonden hebbende) capitulatie. De Duitse Wehrmacht was niet in staat dit verzet te breken. Ik zond onmiddellijk die berichten door naar Amsterdam en Amersfoort via onze geheime telefoonlijn. Toen ik om vier uur wederom uit bed werd gehaald – nu door de heer Hupkens – was alles in kannen en kruiken. Maar we hadden weer een zéér onrustige nacht beleefd.

De geheime telefoonlijn

Nu ik het toch over de geheime telefoonlijn heb, is het misschien wel interessant te vermelden, dat ik steeds in het bezit ben gebleven van onze telefoon. De niet genoeg te waarderen heer Jan Smit heeft ons in deze steeds geweldig geholpen. Hij bracht onder meer aan de binnenzijde van de kast, waarop aan de buitenzijde onze telefoon was bevestigd, een schakelaar aan. Kwam er bezoek dan werd de lijn gauw uitgeschakeld. Alles ging schitterend. Op een gegeven moment zat de oude heer Scholze bij de telefoon die geweldig schrok toen de bel overging, want een telefoon die nog werkte was in die da-

gen even zeldzaam als spek en eieren. Maar het geheim van de telefoon bleef gelukkig goed bewaard. Later na de bevrijding vertelden de buren dat ze de telefoon wel eens hadden gehoord.

Maandag 7 mei 1945: de bevrijding van Hilversum

Maandag 7 mei bracht wederom veel drukte. Op die dag zouden namelijk de Canadezen Hilversum binnen trekken. Om 7 uur 's morgens gingen mijn moeder, mijn vrouw en ik naar hotel "Gooiland" om daar de blijde intocht mee te maken. Het werd acht uur, negen uur en om tien uur waren er nog steeds geen Canadezen. Veel dames keerden weer huiswaarts. Juist op het moment dat ook mijn dames waren verdwenen, kwam er een jeep voorgereden om ons te waarschuwen dat een Engelse officier de Local commander of the Resistance verwachtte aan de Soestdijkerstraatweg. De heren Dieperink, Göt-

De commandant van het B-Squadron van het Britse 49e Verkenningsregiment arriveert in zijn pantserwagen voor hotel "Gooiland". De plaatselijke commandant BS Hilversum, de heer Dieperink (met hoed in de hand) heeft hem zo juist begroet. Achter Dieperink loopt zijn adjudant Van der Schatte Olivier.

Overste Schrek spreekt vanaf het bordes van hotel "Gooiland" de Hilversummers toe tijdens de bevrijding op maandag 7 mei 1945. De twee bandjes op de rechter rever van zijn overjas, geven de functie aan van districtscommandant BS.

zen, Van der Schatte Olivier en ik stapten daarop in de jeep en reden daarheen en ontmoetten daar de Britse majoor Taite. Hij was de commandant van een verkenningsseenheid van de 49e West Riding Infanterie-divisie. Hieruit bleek dus dat Hilversum niet door de Canadezen maar door de Britten was bevrijd. In een Engelse bren-carrier maakten wij de blijde intocht mee, onder het geestdriftig gejuich van een duizendkoppige menigte. Velen jubelden, sommigen huilden, anderen konden niets anders doen dan zwaaien en wuiven van emotie. Een moment om nooit te vergeten. Wij waren na vijf jaar van onderdrukking weer vrij!

God save the King

In "Gooiland" werden gauw een paar flessen champagne opengetrokken om Taite officieel welkom te heten. Op dat moment werd ik weggeroepen door een afgezant van Hauptman von Jager. Die had zich bereid verklaard te capituleren voor een Engelse officier. Ik nam Von Jager mee naar Taite en er werd afgesproken dat deze onmiddellijk door zou rijden naar Amsterdam om aldus die stad te behoeden voor een zinloze strijd binnen haar muren tegen 400 desperado's die Lages nog onder bevel had. Er werd fluks afscheid genomen en op het bordes van hotel "Gooiland" aangekomen zette de menigte het

Engelsen bevrijdden Hilversum

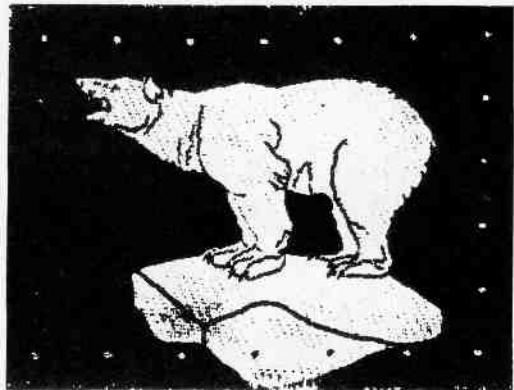
Hoewel velen denken dat Hilversum door de Canadezen is bevrijd, was het in feite een Engelse eenheid die op maandag 7 mei 1945 omstreeks 11.30 uur als eerste van de geallieerden hier binnenreed, op de voet gevolgd door de Canadezen.

De Engelse eenheid die echter de primeur had, was het B-Squadron (eskadron) van het verkenningsbataljon van de 49e Britse (West Riding) Infanterie-divisie, die op dat moment onder bevel was gesteld van het te Canadese Legerkorps (Foulkes).

De militairen van de 49e divisie waren herkenbaar aan een stoffen divisie-embleem dat op de bovenmouwen van het toenmalige uniform (battle dress) werd gedragen. Dit embleem bestond uit een witte ijsbeer op een zwart veld. De militairen van deze divisie werden daarom de "polar bears" genoemd. Het werd gedragen op beide mouwen. Omdat de ijsbeer naar voren dient te kijken, bestonden de emblemen uit zogenaamde paren.

De 49e Divisie, in 1940 opgericht als territoriale eenheid, verbleef van 1943 tot 1944 op IJsland, ter beveiliging van het Noord-Atlantische gebied. Daarom werd daar de ijsbeer als divisie embleem gekozen. De manschappen waren afkomstig uit de West Riding in het graafschap Yorkshire. De divisie landde op 6 juni 1944 in Normandië en nam tot eind van de oorlog deel aan de zware gevechten ter bevrijding van het noord-westelijk deel van West-Europa.

Het verkenningsbataljon van de 49e Divisie behoorde tot het Reconnaissance Corps, kortweg genoemd de "recces" (spreek uit rekkies). Dit korps behoorde weer tot het Royal Armoured Corps (pantserkorps) en daarom droegen de recces's zwarte baretten. Het embleem op deze baret is goudkleurig en bestaat uit twee bliksemflitsen (symboliek voor snel optreden) langs een omhoog gerichte pijl (zie afbeelding). Op een van de foto's ziet U de commandant Major Hamish Taite van het B-Squadron met op zijn baret het recces embleem. Bij nadere bestudering ziet men op zijn linkermouw en schouder van beneden naar boven: de polar bear, groen naamliint met RECONNAISSANCE, een kroon en het rangonderscheidingssteken voor majoor.

Major Hamish Tait uit Lutterworth, Engeland, commandant van het B-squadron van het verkenningsbataljon van de 49ste Britse West Riding Division (Polar Bears), was op maandag 7 mei 1945 rond 11.30 uur de eerste geallieerde commandant die met zijn eenheid Hilversum binnenreed. Op het bordes van hotel "Gooiland" geeft hij hier aanwijzingen aan de plaatselijke BS-commandant Dr G.J. Dieperink (met oranje bandje op revers van zijn colbertjasje). Let ook op de armband van de BS-er rechts achter Tait en de Britse soldaat van het 49e Recce Regiment tussen de omstanders.

Major Taitte, de commandant van de Britse verkenningseenheid die als eerste op 7 mei 1945 Hilversum binnenreed, brengt het militair saluut terwijl de Hilversummers, die voor het hotel "Gooiland" zijn toegestroomd, luidkeels het Britse en Nederlandse volkslied zingen.⁵

Overste Schrek, tweede van rechts met sigaret in de hand, in gesprek met andere BS-ers op de dag van de bevrijding van Hilversum, 7 mei 1945. In het midden, met oranje bandje op de revers van zijn colbert, de plaatselijke BS-commandant van Hilversum Dr G.J. Dieperink. Links (met leren jas) Peter van den Heuvel, leider van een knokploeg.

"God save the King" in, gevolgd door het "Wilhelmus". Een waarlijk indrukwekkend moment. Indrukwekkend door de correcte houding van het publiek, dat met ontbloeit hoofd meezong, maar vaak met een brok in de keel.

De tocht naar majoor Taitte naar Amsterdam heeft succes gehad. Wij waren blij een steentje te hebben kunnen bijdragen om onze hoofdstad te behoeden voor veel leed en ellende.

Droeve plichten

Alhoewel die dag veel vreugde en blijdschap bracht, bracht deze dag ook veel leed in sommige gezinnen. Onze huisarts, dokter Wessel,

kwam met zijn dochter Jopie bij me om te vertellen dat zijn enige zoon Ies in Utrecht het leven had gelaten bij de arrestatie van de lijfwacht van Mussert. De arme man was in één nacht oud geworden. Toen we de volgende vrijdag de jonge Wessel naar zijn laatste rustplaats brachten was het verdriet van zijn ouders zeer aangrijpend. Nooit in mijn leven maakte ik een begrafenis mee die zoveel leed te zien gaf. Ik sprak daar als oudste BS-er en citeerde enkele verzen van het "Geuzenvendel op de thuismars". Ik verzocht hierna alle aanwezigen het Prinsenslied te zingen voor deze jong gevallen geus.

Ik moest die week ook nog aan twee andere graven spreken: bij dat van Gijs Strijland, die door het onverwacht afgaan van zijn sten dodelijk werd getroffen en bij dat van de jonge Jaarsma, die door de Duitsers in Westbroek werd vermoord.

Hier eindig ik mijn verslag, doch niet voordat

Enthousiaste Hilversummers voor Goiland. Een Britse motorkoerier deelt handtekeningen uit. Een jonge vrouw heeft zich verzekerd van een mooi plekje achterop de motorfiets (foto: Streekarchief).

ik de wens heb uitgesproken dat de mensheid in de toekomst behoed mag blijven voor verdere oorlogs-ellende. Moge God mijn bede verhoeren!

Tot zover de gepensioneerde luitenant-kolonel van het KNIL Schrek, die ons inziens een goed beeld heeft gegeven van de spannende dagen rond de bevrijding nu 49 jaar geleden. Dat Schrek een belangrijk aandeel heeft gehad in het goed verlopen van de bevrijding van Hilversum staat buiten kijf. Overigens hebben meer gepensioneerde KNIL-officieren op hoge posten in de Binnenlandse Strijdkrachten verdienstelijk werk in oorlog en bevrijding verricht.

Voor de overste Schrek was er na de oorlog nog geen tijd van rust gekomen. In augustus 1945 werd hij benoemd tot lid van de commissie Koot, die het gedrag van Nederlandse officieren tijdens de oorlog beoordeelde. Later heeft hij voor de oorlogsgravendienst in Amsterdam gewerkt. Daarna was hij organisator en eerste commandant van de Bescherming Bevolking (BB) te Hilversum.

Overste D.K. Schrek, een rechtschapen man, overleed op 7 september 1961 te Hilversum.

Noten

- 1 Zo werd de plaatselijke commandant van de Binnenlandse Strijdkrachten te Hilversum aangeduid. Deze functie werd vervuld door de heer G.J. Dieperink (geboren 1895), die doctor was in de Duitse taal- en letterkunde, doch een vervent tegenstander van het nazisysteem dat hij met de BS bestreed. In de mobilisatie- en oorlogsdagen van mei 1940 was hij reservekapitein van het Nederlandse leger geweest. Dr Dieperink overleed na een werkzaam leven in 1973.
- 2 De heer Van der Schatte Olivier vervulde de functie van adjudant van de plaatselijke commandant van de BS Hilversum.
- 3 De kopjes in het relaas van overste Schrek zijn redactionele toevoegingen. In zijn verhaal zijn kleine verbeteringen aangebracht. Zijn stijl van schrijven werd wezenlijk niet veranderd.
- 4 Dit bevrijdingsmanifest, opgesteld door de waarnemend burgemeester en de Plaatselijk Commandant BS van Hilversum werd opgenomen in het boekwerkje: *Hilversum – onderdrukking en verzet 1940-1945*, uitgave 1985 door C. de Boer jr te Hilversum, blz 151.
- 5 Voor zover niet anders aangegeven, komen de foto's bij dit artikel uit het familiearchief van K.J. Schrek.